

Meddelelser fra Selskabet

BELLMAN

I DANMARK

NR.74 september 2012

P.S.

Forord er altid det sidste man skriver til en bog. I samme ånd kan et Post Scriptum da også stå forrest.

P.S. kunne også staves psst – lydordet for ”jeg-vil-lige-gøre-opmærksom-på”-. For, efter så at sige på professionens vegne at have gennemlyttet nye og genfundne gamle cd’er hentede jeg *Bellman i Danmark* ned fra hylden og lagde den på: Carl Collin Eriksens mester- og pragtstykke i 2 cd’er efter et umenneskeligt slid med at indsamle støttemidler, mange midler, samle kunstnere, fine kunstnere, og historiske indspilninger, nogle mere historiske end indspil.

Allerede da den stiftende styrelse i november 1993 trådte sammen første gang, havde Carl Collin Eriksen planen klar, og efter 6 år med indsamlinger, kommenteringer, tekstudvalg og utallige kontakter til næsten alle de kunstnere man kunne få til at give en bellman, præsenteredes den ved en storslået fest hos Ericsson i firmaets daværende hovedsæde i Sydhavnen.

Den er for længst udsolgt; de der ejer den, må sætte stort værd på ejerskabet. Den ene fortolkning afløser den anden, og mange af dem er i ordets egentlige forstand geniale, mange af dem sætter det meste andet i skyggen: Niels Henning Ørsted Pedersens akkompagnement til *Fjäriln vingad*, Nis Bank-Mikkelsens og Preben Kristensens spontane duet på *Synes du, at graven er for dyb*, Erik Harbos *Op, Amaryllis*, for helt at forbigå Poul Reumerts fortolkninger af Bellmansangene i *Genboerne*. Nej – *man kan inte räkna dem alla* (Nils Ferlin), ikke igen, for det gjorde Carl Collin selv

mesterligt på bagsiden af cd-boksen DA-COCD 998-999.

Hør den, husk den, alle danske! Klar og frodig er vor ånd.

Ullas Bal på Sophienholm

Johan Ludvig Heiberg, professor, litterat, direktør for det Kgl. Teater og tidens førende smagsdommer (1791-1860), var som ung blevet grebet af den tyske filosof Hegel, hvis idé var den, at alt i verden og i historien bevæger sig gennem modsætninger, der ved sammenstødet ophæver hinanden, men på en sådan måde, at de opgår i en højere enhed.

De to modsætninger, som i professor Heibergs litterære hjerne stødte sammen og ophævede hinanden, var just teatrets hidtil ypperste udtryksformer, komedien og tragedien – livets modsætninger - og den højere udtryksform, som opstod ved sammenstødet, var vaudevillen.

Det mente Heiberg ganske alvorligt, ikke blot i den forstand, at vaudevillen var en højere og sandere kunstform, men således at i vaudevillen blev tilværelsens og åndslivets inderste væsen begrebet og udtrykt på den absolut sundeste og mest fyldestgørende måde. Således var vaudevillen blevet (ånds)dannelsens og udviklingens højeste udtryk.

Heiberg var gift med Johanne Luise, som var tidens førende skuespillerinde, og ganske selvfølgelig opråbte hun i den kvindelige hovedrolle i vaudevillen, som Heiberg skrev til det Kgl. Teater, bl.a. i den lille ”bellmanske situation” ”Ulla skal paa Bal”.

Hvad da Bellman angår, forholder det jo sådan, at familien Heiberg dyrkede ham med den største iver, i særdeleshed

Formanden og instruktør Tine Topsøe

epistlerne, netop fordi Heiberg dér, i musikkens, versens og personernes livfuldhed, fandt de udtryk, som svarede til hans forestilling om vaudevillen som den ideale fremstillingsform.

Således kunne man forestille sig, at Heiberg har set Ulla som den højere enhed af en tragedienne og en Pernille, den åndeliggjorte kvindelighed eller ”kvindelighedens idé” og til den ende digtet den lille vaudeville, hvori Johanne Luise dengang var en uforglemmelig Ulla, som, idet Ulla lover at danse, udvikler kvindeligheden til det fuldkomne.

Ideen med dette års Bellmandag var da om muligt at fremføre Heibergs ”bellmanske situation” sådan, at Ulla igen kom til at fremstå i ånden som en sand dansen og sangens muse, ballets dronning.

Takket være en glimrende instruktion (Tine Topsøe), fortrinlige musikere og inspirerende sangere lykkedes det.

Ulla var der i ånden.

Hans Lundsteen

Mere bal

Vi havde et fornøjeligt og godt samarbejde med Tine Topsøe ved planlægningen af koncerten. Hun er en mester i kommunikation, så det var let at følge hendes ideer – hun var meget indstillet på også at klare sig med de primitive forhold backstage - og tilmed sparsommelig! Angelica Larsson Asp var temperamentsfuld og herlig, og 'Ulla' var for en gangs skyld lidt grov og vulgær med sin dramatiske stemme! Netop som man kan forestille sig en pige af hendes støbning kan have været på Bellmans tid!

Den pæne 'Ulla' hos Heiberg klarede hun med bravour - gav hende liv, og agerede muntert i den lille vaudevillesituation.

Hele ensemblet var fantastisk, og specielt var det en oplevelse, at vi havde Torbjørn Gram på Valdhorn til corneoen i 'Hvile ved denne kilde' - han gjorde fællessangen meget stemningsfuld!

På udvalgets vegne *Dorte K. Jepsen*

Fornyelse i Bellmantolkningen

Også tidligere år har unge og yngre kræfter taget livtag med de fredmanske klassikere. Programmet 2012 viste at det er muligt at nå store højder kunstnerisk.

Fm

Sophienholm 2012

- En helt fantastisk dag i de smukke omgivelser - Bellman-oplevelsen "Ulla skal på bal" instrueret af Tine Topsøe, var fuld af humor og charme og skønne stemmer - man ærgrede sig lidt over den manglende TV-transmission, men udover dette var det meget svært at finde noget at ærgre sig over - vejret var sol

og blå himmel og varme-rekord ... ude på Lyngby sø lå kanoerne på række for at lytte med. Denne oplevelse viste Bellman-selskabet i Danmark fra dets bedste side. Nogle råbte "Ekstra-nummer" og det kan man kun give dem ret i - mere af den slags!

Randi Larsen

Hvilket brag af en Bellman dag!!! Sten var også meget begejstret. Lyden var helt fantastisk. Hun gjorde det virkelig godt, Topsøe – rigtigt dejligt med de mange af epistlerne, som ellers ikke spilles så ofte. Dejligt med de unge/ yngre kunstnere, som var vældig veloplagte. Det er så vores lønlige håb, at der vil strømme en masse nye unge/ yngre medlemmer til – så fremtiden for SBiD er sikret.

Hanne Lis Bonde

Note 1

Jfr. Winblad, Mollberg, Movits og Berg optrådte i klædedragter anno 1840, dansk guldalder, for at pointere stykkets samtid, ikke Bellmans, for teksterne var jo Heibergs og ikke Bellmans – før de i anden akt var Bellmans i den grad, men stadigvæk fra skandinavismens storhedstid da Bellman blev dyrket i Danmark, hans bøger udkom her, og danske digtere og komponister arbejdede med materialet.

Note 2

Borgmester Søren P. Rasmussens festtale var klog og kyndig, klar og fyndig, en glæde for lokale så vel som for udefra kommende. Selskabet kan kun være glad for det gode forhold til værtskommunens førstemand. Det er det.

Store Bogdag

For Bellmanselskabet er Store Bogdag på Hald vigtig. Det er tid og sted for vor aktivitet i Jylland, for selskabet er landsdækkende. For Store Bogdag er Bellmanselskabet også vigtigt. At Erik Harbo stiller sig til rådighed med en halv times koncert med Bellmansange som den

fremragende Bellmanfortolker og sanger han er. At ledende litteraturkyndige som Per Olsen giver sine kundskaber stemme på Haldsuniversitetet. Det var en strålende dag. SBiD var stærkt repræsenteret. www.storebogdag.dk har gode billeder fra dagen.

Om Bellman i Danmarks Radio

Ved Alex Pedersen

Tilståelser: •Jeg var skuffet. •Jeg var fordomsfuld. •Jeg havde små forventninger - alt sammen i mit forhold til DR.

Siden DR i sin tid (1994) blev invade-

ret af nissen med stort N er der, i forhold til min smag, kun sket forringelser.

En senere generaldirektør, Kenneth Plummer (2005-2010), lagde ikke skjul på, at hans hu stod til jazz. Det kunne tydeligt aflæses i radioprogrammerne.

Tidligere hørte jeg mange radioudsendelser. Husker I for eksempel:

Ud på landet med Bent Hansen, På opfordring for visevenner med blandt andre Ida Bjørn Nielsen, Viser og sange med blandt andre: Mogens Landsvig, Arne Honore, Per Møller, Allan Klitgaard, Henning Hartmann Petersen, - De ringer vi spiller, - Det ville glæde mig at høre, - Hvorfor hører man aldrig, - Gæt en sang, - Meloditimen...

- I vor lokale DR-Regionalen havde vi en "hjertervarm" radiovært, Henning Nielsen. Han kunne interviewe lokale borgere, så man kom helt ind under huden, og han gik, under redigeringen, i pladearkivet og håndplukkede ledsagemusikken så udsendelserne blev en helhed.

Ved et foredrag i en Lytterforening gav han, kort før sit exit som radiovært, et indblik i udviklingen: Nu, sagde han, frit efter erindringen, - får et udvalg i DR periodens samlede nyudgivelser af sang, viser, pop og rock. Det vurderer de og sætter point i et skema ud fra forventet popularitet. Med disse point indgår tingene i computerprogram, der sættes til at afspille "random", efter tilfældighed. Radioværten skal så indlægge musikindslagene ved at trykke på knappen og får så det nummer, der står i kø i systemet. Kun 10% af musikindslagene må vi selv vælge efter de nye regler.

Dette førte blandt andet til at Shubidua

kunne lyde fem gange om dagen, mens Kim Larsen kom tolv, mens andre nul.

(Henning Nielsen hjalp mig for øvrigt godt i gang ved stiftelse af Visens Venner i Vordingborg. Efter et præsentations-interview med mig, overrakte han mig en lille bog: "Køgebog På Vers", som han af forlaget var opfordret til at anmelde. "Det vil jeg overdrage til jer, at løse".

I samarbejde med Husholdningsskolen, der stod for madlavningen, blev det til to timers radioudsendelse, hvor vi sang de versificerede madopskrifter).

Nostalgi ! Javist. Men også herlige minder fra en svunden tid.

Med omtalte skuffelser, små forventninger og min fordomsfuldhed, har jeg næsten glemt, at der er noget der hedder Danmarks Radio. Men ind i mellem kan man dog blive glædeligt overrasket. Det er, trods alt, sket for mig nogle gange. Således nogle formiddage hvor jeg er stødt på dejlig musik.

Siden DR splittede kanaler op skal man jo kunne modtage digitalt. Det gælder også for DR P2 Klassisk. Kan du det, er der yderligere hjælp at hente på "nettet":

<http://www.dr.dk/P2/Programmer/> - der giver en samlet oversigt af døgnet programmer.

DR P2 Klassisk formiddag, Ønsk og Spørg

P2 formiddag bestyres på skift af Svend Rastrup Andersen og Benedikte Bové. Skriv med formiddagsværten om ugens emne og ønsk musik.

Angående DR-udsendelser uge 27 2012.

(DRP2 Klassisk, Formiddag, Ønsk og Spørg.)

1 - Alex Pedersen: mandag kl. 11:43

"Sommerrejse i Sverrig År 1836" Jo, indledningen er god nok. Det er titlen på en rejsebeskrivelse, skrevet af St. St. Blicher. Sidste år besluttede Blicher-Selskabet at foretage en ekspedition i Blichers fodspor. Jeg og andre medlemmer af Selskabet Bellman i Danmark deltog.

Turen fulgte, som nævnt, den rute, som Blicher beskrev. Ankomsten til Stockholm var første punkt besøg i Hagaparken. I Gustav III's berømte spisepavillon, "Ekotemplet" sang selskabet blandt andet Bellman's "Fjäriln vingad syns på Haga". Carl Michael Bellman blev født i Stockholm 1795, så han var Blicher, og hele Danmark, bekendt. Det prægede også vort Stockholm-besøg. Vi spiste bl.a. på restaurant "Gyllene Freden", som Bellman også havde frekventeret.

I Djurgårdsparken står en Bellmanstatue, hvor vi selvfølgelig sang Bellman's "Gubben Noah", der allerede i hans samtid blev sunget i København. Musikønske: Bellman's "Fredmans Epistel 82, Hvil her ved denne kilde", enten med Erik Harbo eller Nis Bank Mikkelsen. Bemærk: Om muligt tirsdag formiddag.

(- Grebet af min Sverige- og Bellman-eufori rundsendte jeg pr. mail orientering til selskabets styrelse.

Der kom en respons pr. mail fra vort styrelsesmedlem, Randi Larsen:

*"Hej Alex. - Det er fint at du har gjort det.... men - kan du nå at rette årstallet 1795 - som var året Bellman døde, ikke blev født ... - min røde skolelærer-pen har vist svært ved at holde sommerferie
Kærlig hilsen Randi"*

Det gik omgående videre til dr.dk/P2-Formiddag/onsk/ - hvor man kan skrive kommentarer):

5 - Alex Pedersen: mandag kl. 17:37
"Sommerrejse i Sverrig År 1836", fortsat... Ret venligst en faktuel fejl, hvis mit indlæg bruges. Bellmans fødeår var ikke 1795, men 1740, nemlig den 4. februar. Han døde 11. februar 1795.

(Og en lille reklame uden for emnet: Selskabet Bellman i Danmark hylder ofte hans minde. Næste gang på Sophienholm i Lynby 19. august med nyopsætning af Heibergs syngespil: "Ulla skal på bal". Det sker i 200-året for hans hustru, Johanne Louise, der dengang havde hovedrollen som Ulla Winblad).

›Studieværten Benedikte Bové bragte indslaget tirsdag den 3. juli, i sin fulde ordlyd, med korrekte årstal og alle oplysninger, inclusive reklamen for Sophienholmstævnet.

›Musikønsket blev indfriet i Nis Bank-Mikkelsens fortolkning.

10 - Alex Pedersen: onsdag kl. 11:15
Kære Benedikte Bové. Jeg undrer mig med dig over manglende indlæg (P.s ... fra lyttere). Men jeg kan måske hjælpe lidt.

Da jeg for år tilbage mistede min kone, var en søster omsorgsfuld og vi foretog en del rejser sammen, bl. andet til Öland og Kalmar. På en spadseretur i en skov kom vi forbi et voksested for svampe. Som erfaren svampesamler kunne jeg berolige min søster med at disse rørsvampe var Karl Johan'er. En pæn portion blev indsamlet og omhyggeligt svøbt i et tørklæde. Tilbage i byen fandt vi en tillokkende restaurant. Vi viste tjeneren svampene og bad ham få kokken til at tilbere-

de omeletter til os. Kokken ydede Karl Johan'erne fuld retfærdighed. Et himmerigmåltid blev serveret for os. Derfor vil jeg ønske spillet Bellmans "Fredmans Sång no, 9", Måltidssang, "Din ærbødige tjener, min kære hr. vært.." På dansk eller svensk. (Hvis du ikke kan finde den på dansk kan jeg oplyse, at Torsten Arnbro har sunget "Nå ödmjukaste tjenare, tusend stor tak".

›(Musikønsket blev opfyldt i udsendelsen torsdag den 5. juli i Povel Ramels fortolkning.)

En hel del andre lyttere bidrog med indlæg til programmets tema. Nedenstående med Bellman nævnt:

12 - Randi Hansen: onsdag kl. 11:39
i 1983 var jeg sammen med ca 1000 korsangere til Norklang i Borlänge I stedet for at rejse hjem tog jeg på egen hånd til Stockholm nogle dage. Jeg boede på vandrehjemmet lige overfor kongeslottet, og nød at gå rundt i byen i sommervarmen. Der var netop Belmann uge, så jeg tog ud i parken og hørte dejlige Belmann viser, også netop Fjärriln vingad syns på Haga. En dejlig koncert oplevede jeg også i Domkirken med kor, solister og oplæsning - noget nyere svensk ----En anden stockholm-oplevelse havde jeg i 92 da jeg sang Verdis Requim i Globen med World Festival Choir. Mange sangere var vi og Pavarotti var solist. En stor oplevelse.

-mange hilsner Randi - *ønske Belmann*
15 - Gerd Lundqvist: I går kl. 09:46
Hej. For mange år siden var jeg på gennemrejse i Stockholm, på vej fra herlig tur i Lapland med min søster og far. På hjemvejen fik vi set lidt af Stockholm og spiste i Den Gyldene Freden i den gamle

bydel. Den åndede af historie, hvilket man kan se på hjemmesiden. "Den Gyldene Freden har varit en institution i matsverige sedan 1772 där kulturpersonligheter såväl som kungligheter släckt sin törst och mättat magar. *Här har Bellman (som numera har en festvåning uppkallad efter sig), Zorn (som på egenhand rädde restaurangen under 1910-talet) Strindberg, Taube, Vreeswijk och Åkerström dukat upp till sällan skådade kalas och än idag äter Svenska Akademien middag här varje torsdag". Der blev spillet Bellman, og jeg synes at Vila vid denna källa* kunne være en god sang at mindes Stockholm med.

mvh. Gerd

)I løbet af ugen blev Bellman nævnt og spillet adskillige gange.

P.s. Numrene refererer til DR's kommentarfelt..

Fra udsendelsesrækken, uden for Bellmantema:

Nedenstående indlæg fra: 13 - Else Husted Kjær: onsdag kl. 12:29

Kære studievært. I 1986 lavede jeg for DR radio midt/vest en times udsendelse med Sven-Bertil Taube, som jeg kaldte : " Poesiens Troubadur . " Jeg syntes, at vi vestjyder også skulle kunne få poesi ind af døren "Hele KBH. var nemlig i valse-takt ! Svend Bertil Taube spillede Grev Danilo i " Den glade enke " på Lorry sammen med bl.a. Tove Hyldgaard ! Ind imellem interviewet spillede jeg hans fars dejlige viser- som det nu kunne passe ! Mon I kunne spille: "Morgon i Antibes" Hommage a´ Evert Taube. Tekst og musik : Håkan Steijen Eller hvad med : "

Min vind är din ", Tekst og musik af : Bo Nilson. Men begge sunget af Sven-Bertil Taube på LP'en : Årstider. De er vist ikke så kendte - men meget skønne ! Blå og stille fjordhilsener fra " Poesigaarden i sol ", Else Husted Kjær - **fik mig til at sende: 13.1 - Alex Pedersen: 3 timer siden** Kære studievært og Else Husted Kjær: Gennem 1990'erne blev der holdt årlige Vise-Folk festivaler i Vordingborg. Jeg havde meldt mig som frivillig chauffør og havde som opgave at hente og bringe kunstnere fra Kastrup Lufthavn. Per Sörman og Svend Bertil Taube var blandt dem jeg lærte at kende. Men den første gang jeg havde Svend Bertil Taube på hjemvejen, sad han helt tavst under hele turen. Jeg havde medbragt en cassetteafspiller med en radio-udsendelse, som jeg havde optaget. Den sad han og aflyttede. Da han havde hørt den færdig, fik vi en munter snak, hvor han udtrykte begejstring for det, han lige havde hørt. Det har uden tvivl været Else's fra 1986. Den blev påskønnet. Skulle der blive plads, vil jeg ønske Evert Taubes Fritiof Andersons Parademarch.) Dette indslag blev også bragt ca. et kvarter før fredagens udsendelse, 6. juli, sluttede temaet Stockholm. *Alex Pedersen*

Nordens, maaske Verdens største Visedigter - Gave til Selskabet

På Bellmandagen den 19. august fik selskabet en smuk gave af en tilhører, Ragnhild Madsen fra Kgs. Lyngby. En værdifuld sag, nemlig *Fredmans Epistlar af Carl Michael Bellman for Piano-forte med underlagt Tekst og Ordforklaring*. Nordisk Musikforlag København 1902.

Det fremgår ingen steder hvem udgiveren og ordforklarereren er, ej heller illustratør, men af Søren Sørensen bibliografi 1999 p.37 fremgår det at det drejer sig om et bind i serien Hjemmets Musik v/ Charles Kjerulf, komponisten der gjorde sig bemærket både som oversætter af epistlerne og forfatter til flere sceniske værker med Bellmanmotiver.

Det er da formentlig også Kjerulf der har skrevet det portræt af *Nordens, maaske Verdens største Visedigter*, som udgør indledningen til bogen, en kyndig og velformuleret tekst om Bellman.

Det drejer sig om den nodesamling som donators fader, Volmer Ottosen (1900-1959), spillede efter i hjemmet hvor Ragnhild Madsen voksede op. Vi takker for bogen og for de smukke ord hvormed giveren overdrog Selskabet samme.

Cd'er med viser af C. M. Bellman og Evert Taube

ved Finn Gemzøe

Jeg vil gøre Selskabet Bellman i Danmarks medlemmer opmærksom på to genudsendelser på cd med William Clausons fortolkninger af Bellman- og Taubeviser fra plader udgivet i 1963. Jeg har aldrig hørt om ham før, så han er måske ikke så kendt i Danmark.

William Clauson synger med stor glæde og indlevelse, idet han fortolker de enkelte viser efter deres særlige karakter, og orkesterarrangementerne på begge cd'er er af høj karat. På Bellman cd'en spiller flere af musikerne på 1700tals instrumenter, som blokfløjter og krumhorn, og Sahlins cembalospil samt Roland Bengtssons guitarledsagelse er en nydelse.

I min ret store samling af Bellman- og

Taubefortolkninger skiller William Clausons fremførelser sig klart ud, men efter min opfattelse er de helt i Bellmans og Taubes ånd.

Jeg fik cd'erne gennem netfirmaet iMusik.dk, og genudgivelserne er fra Universal Music AB og Svensk Musik Kultur 2009.

Se også www.williamclauson.com

Her følger en oversigt over cd'ernes indhold:

WILLIAM CLAUSON CD - BELLMAN

Arrangør og orkesterleder: Arne Sahlin

1. Ep.nr.10 : Systrar hören min musik
2. Ep. nr. 2 : Nå skruva fiolen
3. Sa. nr. 38: En Potifars hustru med sköna maner
4. Sa. nr. 13: Lokatten, Lokatten
5. Sa. nr. 16: Är jag född, så vil jag leva
6. Sa. nr. 10: Supa klockan över tolv
7. Sa. nr. 9: Nå ödmjukaste tjänare, gunstig herr värd
8. Ep.nr.39: Storm och böljor tystar ren
9. Sa. nr. 56 : Notabene
10. Ep. nr. 71: Ulla, min Ulla, säj får jag dig bjuda
11. Sa. nr. 64: Fjäriln vingad syns på Haga
12. Ep. nr. 9: Käraste bröder, systrar och vänner
13. Af Bacchi Tempel: Böljan sig mindre rör
14. Sa. nr. 11: Portugal, Spanien

WILLIAM CLAUSON CD – EVERT TAUBE

Arrangør og orkesterleder: Gunnar Hahn

1. Oxdragarsång
2. Fritjof och Carmencita

- . Kom i min famn
- 4. Fragancia
- 5. Fritjof i Arcadien
- 6. Rosa på bal
- 7. Min älskling
- 8. Karl Alfred och Ellinor
- 9. Som stjärnor små
- 10. Så skimrande var aldrig havet
- 11. Pierina
- 12. Balladen om Gustaf Blom
- 13. Nudist polka
- 14. Sov på min arm(Nocturne)
- 15. Brevet från Lillan

Bellman är död - Länge leve Bellman

Cd med Kristina Bennet Westre og ensemble. 2011 WestreMusic HB WM1101CD

Når cd'en begynder at køre, og *Fjäriln vingad* flakser ud af højttaleren, vil man umiddelbart give sangerinden ret. Bellman slås ihjel; en af de smukkeste melodier man kender, forvrænges, det skal ligne jazz, nemlig, og teksten har den svenske sangerinde tilhøreladende ikke forstået noget af. En lignende præstation oplever man med *Vila vid denna källa*, og egentlig må man synes at det er flot klart: at slå et storværk i stykker.

For en gammel jazzmusiker er det harmeligt at ens musikform forvrænges; for en bellmanentusiast ligner det ingenting at mishandle perler på den måde. Men så hører man *Bort allt vad oro gör* – en sang fra Bacchi Tempel alle korsangere kender. Akkompagneret med saxofon, piano, bas og trommer. *Mollberg satt i paulun* lykkes på begge fronter, jazzificeringen, nu med trompet, teksttolkningen; epistlen får en dramatik og et

swing, så, jo: Bellman leve! *Stolta stad* får en opdatering man nikker anerkennende til. Martin Baggés glansnummer er her forvaltet som en radiomontage fra Roddartrappan, og som baggrundslid, fjern. Top- og slutpunktet kommer med Fredmans Epistel n:o 58 *Hjärtat mig klämmer*.

Her fungerer det. Bellman var død. Men længe lever han.

Søren

C.M. Bellmans salmer Gengivelser på dansk ved Hans Lundsteen. Skrifter udgivet af Selskabet Bellman i Danmark, 6. 2012. 132 s.

I den svenske gustavianske periode rager Carl Michael Bellman (1740-96) op med sin Fredmandigtning, epistlerne og sangene. De udgør tyngdepunktet i standardudgavens 30 bind, som imidlertid også tæller et bind med *Religiös diktning* (1993) – bl.a. med 40 tekster, som ganske vist ikke er til gudstjenestebrug, snarere til stillelæsning i andagts-situationer, men som dog altså i det foreliggende skrift benævnes salmer. Hans Lundsteen kalder dem herudover ”gengivelser”, ikke ”gendigtninger”.

Bellman gebærdede sig ubesværet i et af oplysningsideer præget samfund spændende fra den enevældige monark til de eksistenser på bunden, som befolker epistlerne og sangene. På den baggrund kan man nok undre sig over, at den teologi, der danner bagtæppe i salmerne, er en ”klassisk” luthersk ortodoksi. Det faldne, magt- og begærstyrte menneske, stedt i en tilværelse bestemt ved ubestandighed og forgænge-

C.M. BELLMANS SALMER

*Gengivelser på dansk
ved Hans Lundsteen*

REDIGERET AF RANDI LARSEN, HANS LUNDSTEEN & PER OLSEN

lighed, kan takke sig selv for miseren, men Jesus for den mulige frelse, om det ellers kommer til erkendelse. Mandomssalmerne, der fremkom i *Zions højtid* (1877-78), er skrevet hen over evangelieteksterne fra advent til påske, tydeligvis begyndelsen til et projekt, som af ukendte årsager kuldsejlede (jf. ubalancen mellem de to dele, hhv. 25 og fem tekster). Ungdomssalmerne, de første ti i bogen, kredser alle om påsken, fire af dem endda specifikt om langfredagen. Man kan således tale om en udvikling fra lidt "løseligt" sammenføjede arbejder til stramt komponerede, afklarede tekster.

Titlen *Zions højtid* blev påtvunget Bellman af kirkelige autoriteter; selv havde han ønsket, at de små hefter skulle be-

titles *Zions tempel*. Med en reference, altså, til *Bacchi tempel*, en lokalitet, der ofte dukker op i Fredmandigtningen – og den reference var måske netop, hvad man gerne ville være foruden. Hans Lundsteen finder den i sin indledning en overvejelse værd. Fællespunktet er, at personerne, de stockholmske og de bibelske, "hænger på kanten af tilværelsen uden sikkerhedsnet". Ganske vist tog epistlerne afsæt i det fugtigt-humoristiske, men snart blev de invaderet af det smertelige, tanken om forgængelighed og død, som musikken, vinen og elskoven jo nok kunne dulme, men ikke rykke op med rode. For så vidt var det, der bevægede den efter eget underfundige udsagn meget lidt dybsindige digter, en "uudslukkelig ild".

Hvad angår det digteriske, så er det efter Hans Lundsteens opfattelse ikke mindst Bellmans evne til at visualisere og konkretisere, der gør formidlingen af det teologiske indhold optimal. Især salmerne mellem nytår og seksagesima fremhæves. De er "afklarede og afbalancerede", og de er "enkle i deres prædikefunktion med en suveræn beherskelse af billeder og detaljer". Også på denne baggrund er det, at han nærer et fromt ønske om, at hans gengivelser må føre til en højere vurdering af Bellmans salmer – at Danmark "med sin store salmetradition vil forstå at værdsætte dem".

Aage Jørgensen

Født 1938. Fhv. lektor, Langkær Gymnasium. Har offentliggjort en række bøger (incl. bibliografier) og talrige artikler i samleværker og tidsskrifter. Har især arbejdet med H.C. Andersen og Johannes V. Jensen.

Per Olsen: *Bellman levede i 1800-tallet*

Intro

Nonsens! Carl Michael Bellman levede jo i 1700-tallet – fra 1740 til 1795! Javist, men det titlen hentyder til, er det faktum, at Bellman levede *videre* i 1800-tallet og altså fortsatte med at påvirke og inspirere forfattere, komponister og sangere, billed- og scenekunstnere. Der findes vel kun én digter i Sverige, som har holdt sig levende i over 200 år, og det er Bellman. Skal man tro forfatteren til denne lærde, tværæstetiske (tekst, musik og billede) mastodont med sit overvældende noteapparat og kilde-materiale *Bellman levde på 1800-tallet* (herefter BL), forblev Bellman en kultfigur, hvis betydning og indflydelse, kultursociologisk set, strakte sig fra de intellektuelle til de folkelige og kommercielle kredsløb: Bellman på fade, låg, flasker og tobaksdåser. Sangene og viserne formidledes gennem nodetryk og som skillingstryk, og op gennem 1800-tallet blev især *Fredmans epistlar* (1790), hvoraf størstedelen er skrevet o. 1770, omarbejdet til andre kunstarter og medier. Han blev dyrket af byernes borgerskab, men også af aristokratiet og endog af almuen på landet. Hans sange blev fremført af mandlige kvartetter og kor i universitetsbyerne Uppsala og Lund. Fredmans verden blev dramatiseret omkring tyve gange. Disse teaterstykker blev opført i Stockholm og i hele Sverige af omrejsende skuespiltrupper. Billedkunstnere brugte Bellmans digtning som kilde og forlæg for deres malerier og tryk. Bellman blev endog brugt som varemærke, i dag kalder vi det et *brand*, fx ”Bellman-Punsch og ”Bellman Siesta-cigarillos”. Hans stil og temaer blev gentagne gange brugt af andre digtere for at skabe en særlig *bellmansk atmosfære*. I Bellmans *digtning* går erotik og alkohol, sex og rus hånd i hånd. 1700-tallets frimodige direktehed var et problem for det bigotte 1800-tal. De mere saftige, vovede vers og anstødelige sange og viser var henvist til ikke-offentligt tilgængelige, sluttede mandlige (homoerotiske?) foreninger og selskaber. Ifølge tidens moral burde kvinder beskyttes mod de fiktive figurer Ulla Winblad og Fredmans seksuelle aktiviteter, grove manéer og sjofle vittigheder – og mod de frække historier som blev fortalt om den biografiske Bellman. Derfor blev Bellmans univers oftest fremstillet som en harmløs biedermeieridyl, livsnydelse og sorgløs *dolce far niente* – en idyl for toddydykkende familjefædre. Og således blev 1800-tallet vidne til Bellmans usædvanlige posthume karriere. Interessen for den kulturelle erindring om Bellman blev ved med at vokse op gennem århundredet. Ligesom den blev holdt i live i 1900-tallets masse- og populærkultur gennem grammofonplader, film, tegneserier, de politiserende trubadurer Fred Åkerström og Cornelis Wreeswijk, CD’er og DVD’er. Og i dag kan Bellman selvfølgelig findes på de svenske og danske Bellmanhjemmesider.

I

Bogens forfatter, Johan Stenström (herefter JS), er professor i litteraturvidenskab ved Lunds Universitet. Han har skrevet doktordisputats om Harry Martinsons *Aniara* og bøger om den skånske poet, kritiker og oversætter Ingemar Leckius/Gustafson (fra ”Lund-skolen”), ligesom han har bidraget til svensk teaterhistorie. En forstudie

til et afsnit i *BL* findes i en symposierapport. Desuden har han skrevet om ekfraser (dvs. tekster der beskriver billedkunstværker) og været medredaktør på Evert Taubentologi og en stor og fin historisk anlagt tekstantologi med svenske sange og viser .

Inden for litteraturvidenskaben findes en forskningsmetode, komparatismen eller den sammenlignende litteraturhistorie, der handler om påvirkninger og indbyrdes forbindelser og slægtskabet mellem litterære tekster. En senere forskningsmetode er de forskellige varianter af litteratursociologi, som bredt handler om forholdet mellem litteratur og samfund, og som igen er blevet videreført i bl.a. den såkaldte "New Historicism", som altså ikke er en strategi til læsning af enkelttekster, men en tværæstetisk disciplin. Endelig er der den såkaldte "Receptionsæstetik", som bredt fokuserer på modtageren, en ideal- eller modellæser . Disse er nogle af de teoretiske og metodiske forudsætninger for JS's bog.

2

Bogen falder i syv kapitler, og i hvert præsenteres, diskuteres og analyseres et bestemt aspekt af 1800-tallets Bellman-kult. *Iførste kapitel* (s. 11-27) fremstilles de teorier som JS trækker på: religionsforskeren Jan Assmanns idéer om begrebet "kulturelt minde" eller hukommelse, som betegelse for den kollektive hukommelse som holder et folk sammen. Den franske historiker Pierre Nora har undersøgt de teknikker der binder en gruppes eller nations hukommelse sammen, fx monumenter, steder, pladser, ceremonier, ritualer og vaner. Dyrkelsen af Bellman voksede sig stærk, bl.a. fordi han allerede fra 1829 havde en kultplads: Bellmanmonumentet på Djurgården, hvor Bellmandagen fejres hvert år den 26. juli. Den canadiske litteraturteoretiker Linda Hutcheons idéer om "adaptation" inddrages, dvs. kortlægningen af, hvordan et indhold overflyttes fra en kunstart til en anden, fra et medie til et andet. Den sidste teoretiske hjørnesten er den såkaldte "Nyhistorisme"s ankermand Stephen Greenblatt og hans idéer om hvordan antropologiens kulturbegreb kan overføres til litteraturvidenskaben. Og endelig henviser JS også til den danske Bellmanreception, Jens Kr. Andersens komparative model over påvirkningsfaktorer . Kapitlet afsluttes med seks forskningsopgaver for undersøgelser af Bellmankulten, som JS søger at besvare i resten af bogen:

Hvordan opstod kulten omkring Bellman i det mandlige, sluttede foreningsliv?

Hvordan udvikles Bellmansangen fra det lukkede selskabsliv til en tiltagende offentlighed (kvartetsang og mandskor) for, mod slutningen af 1800-talet, at forvandles til solistisk sang?

Hvordan fik kulten sin topografiske forankring gennem tre mindesmærker (*lieux de mémoires*) mellem 1829 og 1872, hvortil mindet om Bellman kunne knyttes?

Hvordan gjorde 1800-tallets scenekunst brug af den fredmanske fiktionsverden eller af forestillinger om privatpersonen Bellman?

Hvordan opstår der en ikonografi, dels omkring Bellmans egen person, dels om-

kring hans fiktion i billedkunsten og i den kommercielle kultur?
Hvordan benyttedes og genanvendtes Bellmans fiktionsverden af 1800-tallets digtere (stil og tema/imitation og parodi)?

3

Det andet kapitel (s. 29-69), som excellerer i lovlig megen personalhistorisk "namedropping", handler om at "lege" Bellman, om det mandlige selskabsliv og ordensselskaberne, hvis storhedstid faldt i 1700-tallet. Det var mod disse (selv) højtidelige selskaber, at Bellman lavede sine bakkanaliske ordenskapitler ("Bacchi orden") med parodiske indslag i "Par Bricole" m.fl. Her formaliseredes og ritualiseredes dyrkelsen af digteren. Og man(d) kunne – ofte under pseudonym, og fri fra kontrol og dekorum – give frit løb for hvad der ellers ikke kunne praktiseres i hverdagen: et frirum for hemmelige drømme om fri erotik og evig rus. Når epistel 71 blev sunget ("Ulla, min Ulla, säj får jag dig bjuda/rödaste smultron i mjölk och vin?"), kendte alle *les double entendres*, de frække tvetydigheder og vidste hvad Ulla skulle rime på: "Ulla, min Ulla, säj får jag dig....." (et ord på sex bogstaver).

4

Tredje kapitel (s. 71-115) indledes med udsagnet: "ingen kunde sjunga Bellman som Bellman själv". Selvom kildematerialet er beskedent, findes der et par skriftlige optegnelser om dette énmandsteater, som på en gang var sanger, oplæser, orkester, imitator og skuespiller. Kapitlet gennemgår de sangere, som fulgte efter Bellman op gennem 1800-tallet diakront og således holdt mindet om ham i live. Der sker en udvikling fra enkeltstående sangere til kvartetsang og mandskor. De blev for de tidligere studenter det middel, hvormed de i nogle øjeblikke kunne hensættes i den emotionelle tilstand som de havde oplevet i nogle intense ungdomsår. Evert Taube (1880-1976) blev en af dem der skulle føre Bellmantraditionen ind i det 20. århundrede. Da H.C. Andersen nåede frem til den skandinaviske koloni i Rom i foråret 1846, blev han på sin fødselsdag 2. april laurbærkranset og hyldet i sang med bl.a. epistel 35: "Bröderna fara väl vilse ibland/Brødrene farer vel vild, nu og da". Men det var ikke kun i studenterkredse, Bellman blev sunget, hans viser blev også dyrket flittigt i hjemmene og præstegårdene – hvilket man bl.a. kan se af de mange oplag af melodierne med instrumental-arrangementer.

5

Det fjerde kapitel (s. 117-49) handler om de pladser, monumenter og ceremonier, som er med til at fastholde Bellman i folks hukommelse. Betydningen af disse *lieux de mémoires* kan ses i relation til de store og hastige forandringer i netop 1800-tallet: industri, teknik, infrastruktur, urbanisering, migration, religion, klasser og køn. Der tilkom tre Bellmanbuster: Johan Byströms (elev af Sergel), som blev indviet 26. juli 1829 på Djurgården i overværelse af Bellmans enke fru Lovisa og

sønnen Adolph, samt Karl XIV, dronningen og kronprins Oscar. Bellmandagen blev den årlige, nationale mindededag, som udviklede sig i en sådan grad at der begyndte at udkomme flyve- og vittighedsblade med tekster og billeder, der viste drukkenbolte på værtshuse, og som gjorde grin med den (selv)højtidelige årsfest. Det svenske Akademi besluttede at rejse et monument på det sted man mente Bellman lå begravet, ved porten til Klara kirkegård, og det blev indviet i 1851. Et tredje mindesmærke, Alfred Nyströms statue, blev indviet 16. august 1872 ved den såkaldte Bellmaneg ved Hasselbacken på Djurgården. Således udviklede fejringen af Bellmandagen 26. juli et ideelt mønster for opbygningen af en kulturel hukommelse.

6

Det næste, lidt større kapitel (s. 151-231) gennemgår Bellmans efterliv på den svenske scene. Man kunne også kalde kapitlet "Fra arkivernes dyb", idet forfatteren er helt ude i krogene af teaterverdenen: programmer, pjecer, rollelister, plakater, memoirer og breve (se fx noterne, s. 457-62). Der blev skrevet omkring tyve teaterstykker med Bellmanmotiver gennem 1800-tallet, hvoraf den mest succesfulde var Hedvig Ehrenstams *På Gröna Lund* (1856). Nogle blev spillet og udkom på tryk, andre blev spillet, men ikke udgivet. Også udlandet havde kig på Bellman: Léon Gastinels *Le Buisson verte* ("Gröna Lund") havde premiere maj 1861 i Paris, og på Theater an der Wien blev Bellman levendegjort i Franz von Suppés operette *Bellman*. Nogle af de svenske stykker blev spillet "Endast för herrar", mens andre arrangementer indeholdt "endast valda stycken (...) så at även Damer kunna erhålla ett 'gladt aftonnöje'". Mange af gennemgangene er snarere folkloristiske parafraser af stykkerne, som skal illustrere forfatterens teser, end tekstanalyser, og jeg savner her nogle mere overordnede koblinger mellem tekster og teorier.

Af særlig interesse for danske bellmanianere er omtalerne af to danske bidrag. August Bournonvilles vaudeville-ballet *Bellman eller Polskadansen paa GrönaLund* havde premiere på Det Kongelige Teater i København 1844. Tre år senere gæstespiller Bournonville i Stockholm, hvor balletten opføres. Udgangspunktet for balletten er et motiv af malerne Wilhelm Marstrand og Jørgen Sonne ("Fredmans epistel 83").

I Danmark var der tidligt stor interesse for Bellman. Berømt er den såkaldte "Bellmansommer", hvor Johan Ludvig Heiberg, hans unge hustru Johanne Luise og digteren Henrik Hertz opholdt sig i Hørsholm. Heibergs bagatel *Ulla skal på bal. En bellmansk Situation* opførtes på Det Kongelige Teater 5. juli 1845. Stykket viste sig at være slidstærkt hos de omrejsende teatertrupper i de svenske provinser, i modsætning til Danmark, hvor den charmerende bagatel for en sjælden gangs skyld blev opført på Bellmandagen ved Sophienholm i år .

7

"Bellman och bildkonsten" (s. 233-313) – med mange, fine farveillustrationer – er

et spændende kapitel om hvordan receptionen fandt sted gennem 1) portrætter af Bellman, 2) Bellmans fiktionsverden skildret i selvstændige kunstværker, 3) illustrationer til Bellman-udgaver og 4) den biografiske Bellman og hans fiktive figurer i den materielle kultur (fade, låg, flasker, tobaksdåser m.m.). De kendteste Bellman-portrætter, som danner mønster for og bliver kopieret af 1800-tallets malere og illustratører, er Pehr Kraffts maleri fra 1779, bestilt af Gustaf III, og Johan Tobias Sergels gipsmedaljon fra 1787. Carl Larsson udsmykker idealiserende trappehallen i Stockholms Nationalmuseum i 1894, og Albert Edelfeldt maler sin visionære forestilling om livet på Haga i 1884. En række kunstnere skildrer i selvstændige værker de fiktive figurer i epistlerne og sangene, motivrigdommen er stor og variationsmulighederne uudtømmelige. Allerede på Bellmans egen tid blev epistlernes univers sammenlignet med den engelske maler og grafiker William Hogarths satiriske serier, bl.a. *En luders levnet*, *Bror Liderligs levnet* og *Gin Lane*. Et par navne og titler er Elis Chiewitz' relativt realistiske *Scener ur Fredmans epistlar och sånger* (1827), Carl Andreas Dahlströms fordringsløse småborgerlighed i *Taflor till Fredmans Epistlar och Sånger* (1852), samt J.W. Wallanders idylliske og romantiserede opfattelse af epistlernes figurgalleri. Forskelle og ligheder i Bellman-udgaverne bliver illustreret af fire adaptationer af epistel 55: "Rörande Mollbergs Kägelspel hos Faggens vid Hammarby-Tull en sommarafton 1779/Om Mollbergs keglespil hos Faggens ved Hammarby told en sommeraften 1770". Billederne af Alexander Lauréus (1814), Chiewitz (1827), anonym (1855) og Per Eskilsson (1868) viser en sociologisk forskydning, tydeligst mellem 1855, hvor første del af *Samlade skrifter* udkom, og 1868 med Eskilssons pæne og sirlige oliemaleri. Bellman slår også igennem i den materielle kultur, fx bruges Sergels portræt-medaljon på vinetiketter og tobaksdåser, tallerkener, fade og kopper (jf. vor tids t-shirts med ikonografiske idoler af enhver art) – ligesom han figurerede i flere svenske og danske vokskabinetter.

8

I det afsluttende hovedkapitel, som er et af bogens bedste (s. 315-438), og som de foregående på forskellig vis har lagt op til, gennemgås en række af de digtere som har genbrugt Bellmans stil og temaer. Bellmans stil var let at imitere, bl.a. fordi hans digtning er så original og særegen, så det har været lokkende at *bellmanisere*. Genbrugen af Bellman fandt først og fremmest sted i dramatikken og lyrikken. En række digtere, som er mere eller mindre glemt i dag, skrev hyldestdigte à la: "Egne, odödlige skald! Du vist dåraktige Fredman,/Säg, hvar din lyra är gömt, att jag må spela ditt lof." Vægtigst er dog Tegnér's "Sång den 5 April 1836", hvori det lyder:

"Gif plats, gif plats, ty Nordens vingud nalkas
Och sången svärmar kring hans vigda mund.
Hör hur han skämtar, se hur gladt han skalkas
Bland nymferna uti den gröna lund.

(...)

I Djurgårdsekar, susen vänligt öfver
den störste sångarns bild som Norden bar!
Det finns ej tid som dessa toner söfver,
det finns ej land som deras like har.

Andre tager bellmanske temaer op, som fx *byen*, uden dog at nå højdepunkter som epistlerne 33 ("Stolta stad") og 48 ("Solen glimmar blank och trind,") og naturen, fx sang nr. 64 ("Fjäriln vingad syns på Haga"); eller man efterlignede drikkeviserne, fx epistel nr. 2 ("Jag älskar de sköna/men vinet ändå mer;"), som Johannes Ewald jo også har besunget "Mig har krigslyd og vinen og Elskov/Altid mægtig fortryllet.". Også Bellmans bibelparodier forsøges imiteret. JS gennemgår, uden – sært nok – at gøre megen brug af første kapitels teorier, tekster af otte forskellige digtere, for mere detaljeret at vise hvad Bellman kunne bruges til: Valerius (fx "Sjö-resan"), Dahlgren (*Mollbergs epistlar*, 1819-20), Stagnelius, Säterberg (*Bellman*, 1846), Sehlstedt ("En restur från Stockholm till Göteborg"), Sturzen-Becker ("En Stockholmsgränd", 1843), Wennerberg (*Gluntarne*, 1849-50), hvor JS foretager bogens få grundige tekstanalyser, egentlige nærlæsninger. Ligheden mellem *Gluntarne* og *Fredmans epistler* fremhæves gennem den cykliske poetisk-musikalske form. Og sluttelig gennemgår JS kort et par af Snoilskys digte, bl.a. "Bellman i Madrid" (1865-66).

Ekstro

Det sidste lille kapitel (s. 439-47) sammenfatter de foregående kapitler samt antyder (som i kapitel 2) de mandlige ønskedrømme om et friere liv, som foreningerne og selskaberne gav mulighed for: et privat, intimt mandsdomineret selskab, som skabte et frivolt frirum. Denne vinkel havde jeg gerne set uddybet. Bellman er i højeste grad en del af den svenske kulturelle guldaldermyte. Romantikerne opfattede hans digtning som brændende fosfor i oplysningstidens mørke. Bellman blev ophøjet fra værtshusdigter til nationalskjald, hvilket bl.a. hang sammen med 1800-tallets stærke nationalistiske strømninger.

Med denne store, kyndige, lærde og (lidt for) drukne-detaljerige bog om Bellman – om hvem der det sidste tiår er kommet flere dybtgående og nytænkende værker - og hvor forholdet mellem helhed og teori, teori og praksis ikke altid går op i en højere koblet, syntetisk helhed, har Bellman-forskningen fået et grundlæggende afsæt for kulturhistoriske og - sociologiske fremtidige studier; dog havde det været interessant og givende at læse flere større, sammenhængende tekstanalyser, hvor de teoretiske forudsætninger smeltede sammen med grundige(re) nærlæsninger af enkelttekster, som fx analysen af *Gluntarne*.

Den romantiske digter Esaias Tegnér skrev om forskellen mellem Bellman og Valerius, at der hos den sidste er "för mycket toddy och för litet champagne". August Strindberg: *Tjenestekvindens søn. En Sjæls Udviklingshistorie 1849-1867* (1886-87). Dansk oversættelse ved Peter Nansen (1886), Sven Lange (1923) og forkortet i 1963.

Og August Strindberg skriver i selvbiografien *Tjenestekvindens søn*, at Bellman var en ”toddygubbspøet”. Visse steder i JS’s store bog kunne man ønske sig at toddyen og champagnen var skiftet ud med en 18-års Single Malt Whisky. Men han har alligevel skabt et uundværligt encyklopædisk opslagsværk for bellmanianere, et opslagsværk fyldt med mange og tætte informationer – med dyb kultursociologisk indsigt i en kompleks periode. Og som samtidigt er særdeles rigt og mangfoldigt farveillustreret.

Noter (da dette tekstprogram Publisher ikke tillader den normale form for fodnoter, bedes man selv søge i de nedstående afsnit (EH))

Johan Stenström: *Bellman levde på 1800-talet* (Stockholm: Bokförlaget Atlantis) (2009), 496 sider. Omslag af Joseph Wilhelm Wallander: ”Ulla Winblad och Mollberg på Djurgården” (1859).

Se fx Laurids Bødker m.fl. (red.): *Skæmtsomme eventyr fra Danmark, Norge og Sverige* (København: Hans Reitzels Forlag) (1957), s. 56-69.

Johan Stenström: *Aniara – från versepos till opera* (Malmö: Corona) (1994), *Med fantasins eld. Ingemar Leckius och bilden* (Nora: Bokförlaget Nya Doxa) (2002), Tomas Forser (red.): *Ny svensk teaterhistoria* (Hedemora: Gidlunds) (2007), Anders Ringblom (red.): *Bellman 1998 – och sedan?* (Växjö: Institutionen för humaniora) (1999), Cecilie Harrits & Anders Troelsen (red.): *Ekfrasens former. Billeder i tekst* (Århus: Aarhus Universitetsforlag) (2007), samt Anders Palm & Johan Stenström (red.): *Evert Taube: Sångboken* (Stockholm: Bonnier fakta) (2009) og *Den svenska sångboken* (Stockholm: Albert Bonniers Förlag) (4. udg. 2012).

For lette(re) oversigter over litteraturvidenskabelige teorier og metoder, se fx Sven Møller Kristensen: *Litteraturforskningens mål og midler* (København: Munksgaard) (1967), Johan Fjord Jensen: *Den ny kritik* (Århus: Kimære) (1989) [1962], s. 13-64, Alex Preminger m.fl. (red.): *The New Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics* (Princeton, New Jersey: Princeton University Press) (1993), Dorothee Kimmich m.fl. (red.): *Texte zur Literaturtheorie der Gegenwart* (Stuttgart: Philipp Reclam jun.) (1996), Michael Groden m.fl. (red.): *The Johns Hopkins Guide to Literary Theory & Criticism* (Baltimore: Johns Hopkins University Press) (2. udg. 2005), Johannes Fibiger m.fl. (red.): *Litteraturens tilgange – metodiske angrebsvinkler* (København: Academica) (2. udg. 2008), Per Olsen: *Livet bliver ikke genudsendt – carpe diem-temaet. Tekster og analyser* (Odense: Syddansk Universitetsforlag) (2010), s. 428-29.

De omtalte teoretikeres værker er: Jan Assmann: *Religion and cultural memory* (Stanford 2006), Pierre Nora: *Realms of Memory. Rethinking the French Past*, Vol. 1 (New York: Columbia University Press) (1996), *The Greenblatt Reader* (Oxford: Malden) (2005); udgiveren Michael Paynes sammenfatning af hvad ”Nyhistorisme” er, findes på s. 3. Jens Kr. Andersen: *Bellman og de danske guldalderdigtere. En studie i litterær reception* (København: SBiD) (1996), s. 9-15.

Se programmet til Bellmandagen søndag 19. august 2012 kl. 14, hvor ”Ulla skal på bal i år” i strålende solskin blev opført på Sophienholm ved Bagsværd sø – i musikteaterinstruktør Tine Topsøes fine opsætning.

De omtalte teoretikers værker er: Jan Assmann: *Religion and cultural memory* (Stanford 2006), Pierre Nora: *Realms of Memory. Rethinking the French Past, Vol. 1* (New York: Columbia University Press) (1996), *The Greenblatt Reader* (Oxford: Malden) (2005); udgiveren Michael Paynes sammenfatning af hvad ”Nyhistorisme” er, findes på s. 3. Jens Kr. Andersen: *Bellman og de danske guldalderdigtere. En studie i litterær reception* (København: SBiD) (1996), s. 9-15.

Se programmet til Bellmandagen søndag 19. august 2012 kl. 14, hvor ”Ulla skal på bal i år” i strålende solskin blev opført på Sophienholm ved Bagsværd sø – i musikteaterinstruktør Tine Topsøes fine opsætning.

JS har årstallet 1779, Prismas paperback-udgave af epistlerne (1966) har 1773, Gunnar Hillbom m.fl.: *Epistlarnas värld* (1994) angiver mellem 1773 og 1780, og Leif Bohns danske oversættelse (1997) har 1770.

Se min anmeldelse af Jennie Nells doktordisputats *Vivat vår monark!* i ”Meddelelser fra SBiD” nr. 73, s. 14-19. I et kommende nr. af ”Meddelelser...” vil jeg anmelde Lars Lönnroths *Ljuva karneval! Om Carl Michael Bellmans diktning* (Stockholm: Albert Bonniers Förlag) (2005).

August Strindberg: *Tjenestekvindens søn. En Sjæls Udviklingshistorie 1849-1867* (1886-87). Dansk oversættelse ved Peter Nansen (1886), Sven Lange (1923) og forkortet i 1963.

Ulla skal på bal, men her går hun hjem

De svære dansetrin skal læres

NDHOLD

Leder

Ullas Bal på Sophienholm

Store Bogdag

Alex Pedersen: Om Bellman i

Danmarks Radio

Gave til Selskabet

Anmeldelser:

Finn Gemzøe: CD'ER MED VISER

AF C. M. BELLMAN OG EVERT

TAUBE

Mrkt.: Bellman är död – Länge leve

Bellman

Aage Jørgensen: *C.M. Bellmans*

salmer. Gengivelser på dansk ved

Hans Lundsteen .

Per Olsen: *Bellman levede i 1800-*

tallet

Forside: Hans Lundsteen *fecit*

Søndag den 18. november
Kl. 15 i Møstings hus
Nyere Bellmanforskning
Bellmansange

Styrelsen for

Selskabet Bellman i Danmark

Formand: forfatteren Søren Sørensen

Næstformand: bioanalytiker Dorte Jepsen

Sekretær: provst Hans Lundsteen

Kassemester: Alex Pedersen

Øvrige medlemmer:

Viceskoleinspektør Fritz Haack

Operasanger Erik Harbo

Cand. pæd. psyk. Eva Holbek

Natpræst Mikkel Vale

Gymnasielærer, mag.art. Randi Larsen

Billedhuggeren Karen Nordentoft

Lektor mag. Art. Per Olsen

Tilknyttet styrelsen som særlig sagkyndig:

Advokat Claus Arup

Skuespiller Nis Bank Mikkelsen

Udgiver: Selskabet Bellman i Danmark

Adresse: Ellekrogen 28, 2950 Vedbæk

Tlf. 45 89 36 35

Redaktion: Søren Sørensen, ansv.

Fritz Haack, Hans Lundsteen

Layout og tryk: Erik Harbo

Redaktionsudvalg: Foreningens styrelse

Eftertryk af artikler er velkomne mod

kildeangivelse og honorar

Salg af bøger:

Skrifter udgivet af SBiD: Alle gratis for medlemmer så længe oplag haves:

1. Bind: Jens Kr. Andersen: Bellman og de danske guldalderdigtere

2. Bind: Søren Sørensen: Danske Bellmaniana

Torben Krogh m.fl.: Bellman og Danmark

M.Brøndsted: Nyere Bellman-studier og komm.

Bellman i Billed og Digt 2011 [348 kr.]

Lars Huldén & Jennie Nell: Carl Michael

Bellmans liv og værk

Salg af CD og DVD

Erik Harbo m.fl.: Bellman i Kbh. Bymuseums

Havesal (udg. 2012) specialpris 80 kr.

Nis Bank-Mikkelsen & Bellmanikvartetten (17 numre) 100 kr.

Erik Harbo: Bellman om kroer, kvinder og Karons båd (17 numre) 80 kr.

Bengt Ole Lindberg: Balladen om Ulla (9 numre) 80 kr.

Andre bøger:

Beiträge zu Bellman, Heft 1: 2001 50 kr.

I. Simonsson: Bellmans värld – roman 100 kr.

Søren Sørensen: Skoel bette pieger 50 kr.

Søren Sørensen: Sophienholmsonetter 30 kr.

Medlemspriser. Forsendelsesomkostninger betales af medlemmet.

Henvendelse til Ole Simonsen, Bringetoften 33
3500 Værløse. olesim@post.tele.dk t.4497 6059

Følgende bøger bestilles hos Eva Holbek på
evaholbek@email.dk: Leif Bohn, Carl Michael
Bellman: Fredmans Ep. og Sange (på dansk).
Pris kr. 175.